שער הכוונות — דרושי סדר שבת

מכאן מתחיל סדר שבת:

ענין הק"ש והתפילה שמתפללין בכל יום תמיד ג"פ ערב ובקר וצהרים בחול ובשבת ויו"ט דע לך כי יש הפרש ושינוי גדול בין התפילות של חול אל תפלת השבת ור"ח ואל תפילת היו"ט ואל חול המועד. ולא עוד אלא אפילו בימים טובים עצמם אין תפילת חג הפסח דומה לתפלת החג השבועות או לתפילת החג הסוכות וכיוצא בזה ולא עוד אלא כי גם בכל יום ויום בעצמו אינו דומה תפילת השחר לתפילת המוסף או לתפלת מנחה או לתפלת ערבית ולא עוד אלא שבימי החול עצמם יש שנוי גדול בין תפלת יום זה לתפלת יום שלאחריו ולא ראי זה כראי זה ואין לך שום תפלה מיום שנברא העולם עד סוף העולם שתדמה לחברתה כלל ועיקר. והענין בקיצור הוא לפי שתכלית מצות התפלה היא לברר הבירורין של השבעת מלכי אדום שמתו ובכל יום ויום ובכל תפלה ותפלה מתבררים ברורי נצוצות חדשות שלא נתבררו מעולם עד העת ההיא ובכל תפלה ותפלה מתבררים ניצוצות שעדיין לא עלו בשום זמן, והנה כפי ערך הניצוצות המתבררות ועולות ממטה למעלה בכל תפלה ותפלה כן כפי ערך ההוא הוא ערך הזווג העליון ולקחתם המוחין והמשכתם וז"ס טעם החיוב הגדול המוטל עלינו להתפלל בכל יום ובכל שעה לפי שבכל תפלה ותפלה נעשין בחי' מחודשות מה שלא נעשית בשום תפלה אחרת זולתה וגם כי על הדרך הזה הוא ענין מצות הק"ש שנצטוינו לקרותה בבקר ובערב בכל יום תמיד לפי שבכל ק"ש נעשה דבר מחודש למעלה מה שלא נעשה כן בק"ש אחרת זולתה מעולם. האמנם כל זה הוא בבחי' הפרטי' אמנם בדרך הכלל יתבאר לפנים בע"ה. וגם נתבאר למעלה איך כל הק"ש וכל התפלה של שחרית בימי החול יש להם כונה אחד בדרך כלל וכן כל התפלות דמנחה דחול כוונה אחד להם וכן כל הק"ש והתפל' של ערבית דחול כוונה אחד להם וכעד"ז בשבתות ובר"ח וי"ט והבן זה מאד ובדרוש התפיל' למה אנו מניחין התפילין ביום ולא בלילה כו'. נתבאר שם הדרוש הזה:

גם דע כי בכל תפלתינו אנו מעלים העולמות העליונות ומקשרים אותם זה בזה כנזכר בפ' בראשית בענין ההיכלות וג"כ בפ' פקודי אבל צריך שתדע כי אין אנו יכולים להעלו' עולמו' בי"ע עד האצילות לכלול אותם שם אלא מבחי' הנפשות והרוחין והנשמו' אשר בג' עולמות אלו ואלו הם העולים עם השכינה למעל' שהיא המלכות העליונה וכמ"ש בתפי' ר"ה כי הנשמות הם יותר פנימיי' מן המלאכים ולכן המלאכים אינם עולים רק בשבת לבד וז"ס הן אראלם צעקו חוצה ר"ל צעקו לסיבת שהם חוצה ולא מהפנים לכן אינן יכולים לעלות עם המלכות אבל בחי' העולמות בעצמם אינם יכולים לעלות עד ביאת המשיח בב"א כי אז יתעלו ויעלו העולמו' עצמם אבל עתה לא יש עליה והתכללות העולמות למעלה אלא בבחי' הנשמות בלבד עם המלכות וכמ"ש לקמן שאין שום חיצוניו' עולה רק נשאר במקומו וחוזר להיות פנימיות. השינוי' שיש בג' תפלות שחרית מנחה ערבית דע כי בחול עולה רחל הנקבה בהוד ויעקב יורד בנצח ושם מזדווגים ביחד וזהו בתפלת לחש ואח"ך בחזרת התפלה בקו"ר אז מאירים חסד וגבו' בזו"ן העומדי' בנצח והוד כנז' וכמ"ש במקומו בחזרת התפלה בש"צ ואז אנו מחבריאה את שניהם ע"י היסוד וז"ס ענית אמן שאנו עונין בברכות חזרת התפל' וענין זה הוא בכל ג' התפילו' אבל יש חילוק ביניהם והוא כי בתפלת שחרית עולין עד פנימיות נצח והוד דז"א ובמנחה עולים באמצעותם בלבד ובערבית עולים בחיצונות' וכמו שהודעתיך בבאור שמות הספירות איך יש בכל ספירה וספירה שלשה כלי' פנימי ואמצעי וחיצון וע"ש וגם בב' כונות בברכת אבות ומשם תבין הענין היטב עם היות ששם מדבר בג' בחינ' או"א חיצון ואמצעי ופנימי וכאן מדבר בז"א אבל הדברים דומין זל"ז ונמצא כי בתפלת ערבית הם עומדים חיצוניות בחיצוניו' והוא סוד אחור באחור כמבואר שם ולקמן בענין השינויים שיש בין תפלת החול והשבת נתבאר ענין זה היטב כי כאן צ"ע ואינו מבואר. ובענין החילוק שיש בין ג"פ שאנו קורין ק"ש בכל יום שם נתבאר ג"כ השינויים אחרים שיש בין ג' תפלות וע"ש. עוד יש שינוי אחר בענין הזווגים כולם דשבת וחול ונתבארו בסדר תפלת ערבית וע"ש היטב. עוד יש שני שינוי' אחרי' בין שחרי' ומנחה וערבי' וחצות לילה וכבר ביארנום למעל'. עוד יש שינוי אחר בשלש התפלו' הנז' והוא זה כי בתפלת שחרית בעת העמידה בלבד שאתה מתפלל תפל' י"ח בלחש אתה צריך לחבק שתי ידיך ולהניח יד ימינך על יד שמאלך פני כף ימין ע"ג אחורי כף שמאלית. וטעם הדבר הוא לפי שבתפילת י"ח אז הוא כניסת המוחין בז"א כנודע ואז הם יורדים ומתפשטים בכל גופו ואז צריך לכלול ולחבק ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא ולהמתיק יד השמאל עם יד הימין וכן בתפלת המנחה בעת העמיד' בלבד תאסור ותחבק שתי ידיך זעג"ז כנז' כי כבר הודעתיך כי עיקר תפלת המנחה הוא העמידה בלבד וכל אותם המזמורים שאומרים קודם תפלת המנחה אינו אלא מנהג בעלמא אבל בתפלת ערבית תאסור ותחבק ידיך מתחילה ועד סוף פירוש משעה שתתחיל ברכת אשר בדברו מעריב ערבים עד שתשלים כל העמידה והטעם הוא לפי שהרשימו של החסדים המתפשטים בגופא דז"א כבר נשאר שם מן היום ולכן צריך שבכל תפל' ערבי' תחבק ידיך כנז' גם צריך שתזהר בענין סגירת העינים בכל ג' התפלות ממש ע"ד החילוק הנז' בענין חיבוק ב' הידים והענין הוא כי תעצום ותסגור עיניך בשחרית ובמנחה בעת העמידה בלבד ובתפלת ערבית תסתום עיניך בכל התפלה בין בברכו' ק"ש ובין בתפלת העמידה. וסוד עצימת העינים נרמז במ"ש בסבא דמשפטים דצ"ה ע"ב וז"ל ומהו עולימתא שפירתא דלית לה עייניו כו' וביאור המאמר הזה הוא מדבר בענין רחל נוקב' דז"א כי היא נק' עולימתא שפירתא כמש"ה ורחל היתה יפ"ת ויפת מרא' אבל לית לה עייניו לפי ששיעור קומתה הוא מן

החזה ולמטה דז"א ואין כנגדה בחי' העינים דז"א כדי להמשיך מהם אליה בחי' עיני' ג"כ אבל לאה יש לה עינים בסוד ועיני לאה רכות לפי שמקום לאה הוא למעל' במקום רישא דז"א אשר שם יש בחי' העינים דז"א ומשם הולכת הארתם ונמשכת בלאה אשר היא כנגדם ובורא ויוצר בה בחי' עינים משא"כ ברחל התחתונה ולכן הכתוב יחס העינים בלאה ולא ברחל כמ"ש ועיני לאה רכות אמנם ברחל הזכיר היופי כמ"ש ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ ולא בלאה והטעם הוא לפי שלאה היא למעלה במקום כיסוי האורות אבל רחל היא למטה מן החזה אשר שם הוא גילוי אורות החסדים בתוך ז"א כנודע כי שם נסתיים יסוד דאימא המלביש ומכסה את החסדים ואז האורות ההם המגולים מאירים בה ומיפים אותה. והרי נתבאר טעם סגירת העינים. אמנם טעם הצטרכות סגירתם בתפי' ערבי' מתחיל' וע"ס הוא לפי שעתה הוא סוד זמן לילה שהוא זמן החשך ואמנם ביום היו נמשכים לרחל עינים מלמעלה אבל בערבי' שהוא זמן לילה נחשכים עיני רחל ובזה תבין כמה מאמרי הזוהר שאומרי' ענין הלילה איך החשך יכסה ארץ בלילה ותבין מה הוא ענין החשך הזה וגם למה הוא בלילה ולא ביום:

שינוי אחר שיש בין שחרית ובין מנחה וערבית וזווג דחצות לילה. הנה הזווג דתפלת שחרית הוא מן יעקב ורחל מן החזה דז"א ולמטה והטעם הוא מובן כמ"ש אצלנו בענין אצילות יעקב ורחל שהם למטה מן החזה דז"א כי הטעם הוא לפי שהיסוד דאימ' מתפשט עד החזה ולכן האורות אשר למעלה מן החזה בין אותם דאבא בין אותם דאימ' הם אורות מכוסים וסתומים אבל למטה מן החזה שנשלם ונפסק היסוד דאימא נתגלו האורות דאבא ולכן יעקב יכול להעשו' שם כנגדן מבחוץ כי הוא נעשה מאורות דאבא ורחל גם היא ניתנ' שם כנגד האורות דאי' המגולים כי היא נעשית מהם והנה כאשר אימא עלאה נתפשטו כל הנה"י שבה תוך ז"א ונעשו לו מוחין גמורים שהוא בשחרית. הנה יש בענין הזה ב' בחי' הא' היא בתפל' לחש כי אז אימא עלאה היא רובצת על הבנים זו"ן והיסוד שלה הוא מושפל למטה עד כנגד החזה דת"ת דז"א כמבואר במקומו. ולכן אין אורות מגולים נמצאים ממנה אלא ג' אחרונות לבד הם נה"י ולכן גם יעקב ורחל הם עומדים בחוץ כנגדם בנה"י דז"א בלבד. הבחי הב' היא בתפילת החזרה דש"ץ בקו"ר כי אז אימא עלאה נזקפת למעל' ואינה רובצת ואז היסוד שלה היא כדרכו בין אמצע תרין רישי פרקין עלאין דנו"ה שלה אשר מתלבשי' בחו"ב דז"א ואז היסוד שלה מתלבש בדעת שבו ונמצא כי גם האורות שבחג"ת דז"א הם מגולים ולכן גם יעקב ורחל הם יכולי' לעלות מבחוץ כנגד חג"ת דז"א כנ"ל במקומו אבל במנחה אין בז"א מוחין גמורי' כמו בשחרית לפי שאין נכנסין ומתפשטים בו ג"ר דמוחין רק ו"ק דמוחין דאימא דגדלות וגם הו"ק דמוחין דאבא דגדלות אינם נכנסין כלל. ולכן אין במנחה בחי' יעקב נמצאת כי איננו נעשה אלא מן המוחין דמצד אבא אמנם בחינ' לאה לבדה יוצאת משם מן החזה של ז"א ולמע' מן הארת המוחין דו"ק דמצד אימא כי בתחי' בשחרית שנכנסו כל המוחין גמורים דאימא לכן יצתה ג"כ רחל למטיה מן החזה מלבד לאה שיצתה למעלה מן החז' ולכן היו שם ב' זווגים א' בי"ג מידות של רחמים דויעבור והוא דישראל ולאה. וב' הוא זווג דיעקב ורחל למטה מן החזה בנפיל' אפים אבל עתה שאין שם רק מוחין דו"ק נמצאו שהם עומדים למעלה בחצי העליון של קומת ז"א א"כ אין שם מקום אצילות של יעקב ורחל למטה מן החזה ולכן אין במנחה רק זווג א' של ז"א עצמו עם לאה מן החזה ולמעלה. אמנם בחי' רחל נשארת בסוד אב"א מן החזה ולמטה וכיון שלאה חזרה פב"פ עם ז"א בזווג דמנחה אז רחל רואה המקום פנוי ונגדלת ועולה בכל שיעו' קומ' לאה ג"כ ונמצאת שוה בקומתה עם ז"א כולו בסוד אב"א [נה"ש דף י"ז ע"ד ד"ה גם מ"ש הרב] נמצא כי בתפלת המנחה לא נכנסו בז"א רק ו"ק דמוחין דגדלות דמצד אימ' בלבד כי בשחרי' נכנסו כל המוחין ואח"כ נסתלקו כולם כנודע ובהגיע שעת המנחה חזרו הו"ק דמוחין בלבד ונמצא כי מה שנעש' ביחוד ק"ש דשחרית ומה שנעשה בתפלת המנחה הכל שוין ולכן אין עתה יחוד ק"ש מעכב כי כבר נעשה ע"י עמיד' דמנחה אבל בערבית כיון שבתחילה עשינו יחוד ק"ש דערבית והנה אז ע"י הק"ש נכנסו הו"ק דמוחין דאימא וכאשר אנו מתפללין תפלת ערבית נתוסף בחי' האחרת והוא שנכנסין בו ו"ק דמוחין דאבא ונמצא עתה כי בחי' רחל אינה יוצאת לפי שרחל יוצאת מסיום דמוחין דאימא אשר תחת החזה והנה לא נכנסו רק ו"ק שלהם ונשארו למעלה ולא נתפשטו למטה ולכן אינם יוצאות רק לאה למעלה מן החזה אבל בחי' יעקב יכולה לעשות ולצאת למעלה מן החזה לפי שהמקום הוא פנוי כנודע כי מצד פנים דז"א מן החזה ולמעלה אין עומד שם שום דבר אבל בחי' רחל אינה יכול' לצאת למעל' מן החזה דרך אחור דז"א לפי ששם עומדת לאה ונמצא זווג זה דערבי' שהם יעקב ולאה ושניהם למעל' מן החזה:

ובחצות הלילה אז הוא הזווג ד' באופן אחר והוא זווג יעקב ולאה בפני הז"א והם שוים בקומתם בכל אורך קומת ז"א וטעם הדבר הוא לפי שבתחילת הלילה בק"ש דערבית לקחה לאה אותם האורות של מוחין דו"ק דמצד אימא כנז' ואחר תפלת ערבית נסתלקו המוחין דז"א וחזרה לאה למקומה אב"א ומאז עד עתה בחצות הלילה היו או"א מתקנים ובונים אותה בהיותה אב"א כמבואר אצלנו בסוד שכיבת הלילה וע"ש ואז בחצות ראשונה של הלילה היו נכנסים ומתפשטים בתוכה הנה"י דאו"א ולכן בבוא עת חצות לילה שחוזרת פב"פ עם יעקב להזדווג עמו כנז' יש בה כח להתפשט ולהגדיל בכל קומת ז"א כולו. גם ענין יעקב הוא באופ"ז כי הנה בחצות הא' של הלילה כשנכנסו נה"י דאו"א תוך לאה להגדילה כנז' הנה אז היא יוצאת בחי' יעקב מתוך לאה ע"ד מ"ש בענין פורים וע"ש ולכן אותם ההארות שקבל יעקב אז קודם חצות הלילה נצטרפו עם אלו ההארות היוצאים עתה מתוך ז"א עצמו אחר שנכנסו בו נה"י דאימא כמו שיתבאר במקומו בענין סוד שכיבת הלילה וע"י הצטרפות כל אלו ההארות נגדל יעקב בכל אורך קומת ז"א כולו ומזדווג עם לאה אחר חצות לילה פב"פ מצד פנים דז"א שוים כשיעור קומתו כנז':